

Brüssel, 8. mai 2019
(OR. en)

8808/19

AUDIO 71
DIGIT 88

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	8769/19
Teema:	Väärinfo vastu võitlemisest ELi kodanike usalduse taastamiseni meedia suhtes – <i>Poliitiline mõttevahetus</i> (<i>avalik mõttevahetus vastavalt nõukogu kodukorra artikli 8 lõikele 2</i>) <i>[eesistujariigi ettepanekul]</i>

Eesistujariik koostas pärast audiovisuaalküsimuste töörühmaga konsulteerimist käesolevale märkusele lisatud aruteludokumendi, mis esitatakse alusena 22.–23. mail 2019 toimuval nõukogu istungil (haridus, noored, kultuur ja sport) peetavale poliitilisele mõttevahetusele.

Väärinfo vastu võitlemisest ELi kodanike usalduse taastamiseni meedia suhtes***Eesistujariigi aruteludokument***

Väärinfo vastane võitlus on Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi Rumeenia oluline prioriteet. Seda teemat on käsitlenud mitu nõukogu koosseisu (üldasjade nõukogu, välisasjade nõukogu, justiits- ja siseküsimuste nõukogu), eesmärgiga teha kindlaks kiire ja koordineeritud reageerimine uutele probleemidele, eelkõige Euroopa Parlamendi valimiste kontekstis, mis on toonud esile vajaduse kindlustada ELi demokraatlike protsesside ja väärtuste puutumus.

Hariduse, noorte, kultuuri ja spordi nõukogul on oluline roll ja seda mitte üksnes lahenduste leidmisel väärinfo vastu võitlemiseks audiovisuaalsest perspektiivist, vaid ka kvaliteetsete audiovisuaalsete meediateenuste tagamisel ning ELi kodanike jaoks mitmekesise ja usaldusväärse teabe kättesaadavuse tagamisel, et taastada nende usaldus meedia vastu. Kõnealune nõukogu koosseis saab seega anda olulise panuse, et valmistada ette väärinfo kohta saadud õppetunde käsitlev aruanne, mille koostab eesistujariik koostöös komisjoni ja kõrge esindajaga, pidades silmas juunis toimuvat Euroopa Ülemkogu kohtumist.

Oma 27. novembri 2018. aasta koosolekul Austria eesistumise ajal oli audiovisuaalküsimuste ministritel esimene võimalus korraldada arutelu väärinfo internetis levimise vastu võitlemise teemal. Sellest ajast alates on ELi tasandil astutud olulisi samme.

Vastusena Euroopa Ülemkogu 28. juuni 2018. aasta järeldestes esitatud üleskutsele, milles palutakse komisjonil ja kõrgel esindajal esitada konkreetsed ettepanekud ELi institutsioonide ja liikmesriikide koordineeritud reageerimiseks, avaldati 2018. aasta detsembris *väärinfovastast tegevuskava* käsitlev ühisteatis, milles esitatakse väärinfo vastase võitluse peamised meetmed, mis tuginevad neljale sambale: parandada väärinfo avastamist ja analüüsimist; tugevdada koordineeritud ja ühistegevust väärinfole reageerimiseks; kaasata erasektor, eelkõige veebiplatvormid ja internetisektor; ning suurendada teadlikkust ja parandada ühiskonna vastupanuvõimet.

Praegu, kus hariduse, noorte, kultuuri ja spordi nõukogu istung langeb kokku Euroopa Parlamendi valimiste esimese päevaga, on oluline teha kokkuvõtte saavutatud tulemustest ja samal ajal määrata kindlaks võimalikud tegevussuunad tulevikuks.

- Väärinfo vastaste kiirete ja tõhusate lahenduste leidmiseks on hädavajalik internetisektori kaasamine. Väärinfot käsitlevale tegevusjuhendile allakirjutanute (Google, Facebook, Twitter) esitatud esimesed aruanded näitavad, et on tehtud edusamme. Komisjon on seisukohal, et väärinfo pakkujate demonetariseerimine, pahatahtlike robotvõrkude vastane võitlus, poliitiliste reklaamide märgistamine ja algatused meediapädevuse edendamiseks on nende ettevõtjate poolt märkimisväärsed edusammud, kuid et vaja on veel täiendavaid jõupingutusi mitmel rindel, näiteks meetoodika ja andmete jagamist võltskontode kohta, võimaldades sellega kolmandatest isikutest ekspertidel ja faktikontrollijatel teha sõltumatuid hindamisi.

Oma 21.–22. märtsi 2019. aasta järeldestes kutsus Euroopa Ülemkogu ka digitaalseid platvorme ja sotsiaalvõrgustikke tungivalt üles tegevusjuhendit täielikult rakendama ning tagama kõrgemad standardid vastutuse ja läbipaistvuse osas.

Järgmise sammuna viib komisjon 2019. aasta lõpuks Euroopa audiovisuaalmeedia teenuste Euroopa regulaatorasutuste rühma (ERGA) abiga läbi põhjaliku hindamise tegevusjuhendi esialgse 12-kuulise rakendamisperioodi lõpus. Selle tulemusena võidakse välja pakkuda täiendavaid meetmeid, millest mõned võivad olla regulatiivset laadi.

- Teadlastel ja sõltumatutel faktikontrollijatel on keskne roll mitte ainult teadlikkuse tõstmise seisukohast, vaid ka väärinfo leviku toetamiseks kasutatavate mehhanismide paremaks mõistmiseks. Loomisel on Euroopa faktikontrollijate võrgustik, mis on ette nähtud nii komisjoni teatistes veebis leviva väärinfoga võitlemise kohta kui ka väärinfovastases tegevuskavas.

Esimese sammuna on käivitatud väärinfo ja sotsiaalmeedia analüüsi sotsiaalne vaatluskeskus (*the Social Observatory for Disinformation and Social Media Analysis – SOMA*) koostöös muude uurimis- ja arendusprojektidega (Eunomia, SocialTruth, Provenance ja WeVerify). Vaatluskeskus toetab faktikontrollijate tegevust väärinfo vastu võitlemisel, pakkudes neile kasulikku taristut ja viies neid omavahel kokku, et teha koostööd konkreetsete ülesannete täitmisel. Samuti on SOMA väärinfot käsitlevate riiklike uurimiskeskuste kontseptsiooni prototüüp, mis peaks ühendama eri valdkondi hõlmavad jõupingutused riiklikul tasandil, eelkõige mis puudutab faktide kontrollimist ja akadeemilisi uuringuid väärinfo nähtuse kohta.

Teine samm on luua turvaline veebipõhine Euroopa platvorm väärinfo kohta. Selline platvorm ühendab riiklikke valdkondadevahelisi meeskondi ja pakub piiriüleseid andmete kogumise ja analüüsi vahendeid ning juurdepääsu kogu ELi hõlmavatele andmetele. Kõnealuse veebipõhise platvormi jaoks on esialgu ette nähtud 2,5 miljonit eurot *Euroopa ühendamise rahastust* ning konkursikutse avaldatakse septembriks 2019. Liikmesriike kutsutakse üles toetama selliste riiklike valdkondadevaheliste meeskondade loomist, mis hakkavad pakkuma eriteadmisi kohalike infokeskondade kohta. Seetõttu on oluline testida liikmesriikide pühendumise taset ja valmisolekut panustada sellesse projekti, mis loob Euroopa sõltumatu kogukonna, kes on suuteline võitlema internetis leviva väärinfo nähtusega.

- Veel üks oluline element ELi tasandil on meediapädevuse suurendamine, mis on oluline, et võimestada kodanikke ja võimaldada neil teha digiajastul teadlikke otsuseid, aidates seeläbi kaasa demokraatliku ühiskonna nõuetekohasele toimimisele.

Audiovisuaalmeedia teenuste muudetud direktiiv on selles osas oluline verstapost. Esimest korda sisaldab see liikmesriikide kohustust edendada meediapädevust ja võtta selle arendamiseks meetmeid. Veelgi enam, pidades silmas videojagamispлатvormide kesksel rollil audiovisuaalsele sisule juurdepääsu võimaldamisel, kohustab uus direktiiv selliseid platvorme kehtestama tõhusad meediapädevust arendavad meetmed ja vahendid ning suurendama kasutajate teadlikkust nendest meetmetest ja vahenditest. Liikmesriikidel on aega kuni 19. septembrini 2020, et teatada meetmetest, mis on võetud direktiivi ülevõtmiseks siseriiklikku õigusesse.

Kontaktkomiteel on oluline roll direktiivi rakendamisel ning sellega konsulteeritakse suuniste osas, mis käsitlevad liikmesriikide poolt komisjonile meediapädevuse kohta esitatavate aruannete ulatust. Samuti on oluline roll meediapädevuse eksperdirühmal parimate tavade tuvastamisel, dokumenteerimisel ja levitamisel meediapädevuse valdkonnas, sünergiate uurimisel erinevate ELi poliitikavaldkondade ja meediapädevuse algatuste vahel ning nõuannete andmisel ja algatuste kooskõlastamisel, et reageerida veebis leviva väärinfoga seotud probleemidele.

On oluline uurida, kuidas komisjon saaks veelgi aidata rakendamisprotsessi vallas, samuti jätkates sellisid Euroopa algatusi nagu Euroopa meediapädevuse nädal, mis toimus esimest korda käesoleva aasta märtsis ja oli vaieldamatult edukas.

- Kvaliteetne ajakirjandus, meediavabadus ja meedia mitmekesisus on jätkuvalt Euroopa tänase audiovisuaalmaastiku nurgakivid. Konkreetsed ressursid lisati komisjoni ettepanekutesse, mis käsitlevad programme „Loov Euroopa“ ja „Euroopa horisont“ järgmise mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) raames. Nende eesmärk on toetada uusi vahendeid, mille abil võidelda internetis leviva väärinfoga ning mõista ajakirjandusstandardite ja kasutajate loodud sisu rolli, samuti edendada kvaliteetset ajakirjandust, meediavabadust, meedia mitmekesisust ja meediapädevust. Samal ajal toetavad Euroopa Komisjon ja Euroopa Parlament ka sõltumatuid projekte meediavabaduse ja meedia mitmekesisuse valdkonnas.

Eeltoodut silmas pidades palutakse ministritel kaaluda järgmisi küsimusi:

1. Kuidas hindavad ministrid Euroopa Parlamendi valimiste esimesel päeval meetmeid, mida on ELi tasandil seni võetud väärinfo vastu võitlemiseks ning kvaliteetse ja mitmekesise meedia tagamiseks ELi kodanike huvides?
2. Kuidas peaks tugevdama liikmesriikide ja Euroopa institutsioonide koordineeritud reageerimist praeguste probleemide käsitlemiseks? Kas Euroopa audiovisuaal- ja meediapoliitikat tuleks tugevdada? Kui jah, siis millele peaks see keskenduma, et taastada ELi kodanike usaldus meedia vastu?

Selleks et anda igaühele võimalus võtta sõna ettenähtud aja jooksul, palub eesistujariik osalejatel piirduda sõnavõtmisel kolme minutiga.